

POSUDEK

na diplomovou práci studentky PF UK Jany Smolíkové „Sexuální násilí v ozbrojených konfliktech“

Diplomová práce je věnována problematice postihování závažných činů sexuálního násilí v ozbrojeném konfliktu mezinárodními trestními soudy. Práce je členěna na úvod, čtyři části a závěr. Diplomová práce rozsah 71 stran. Práce byla odevzdána dne 4. prosince 2009.

Cílem práce by měla být odpověď na otázku, proč je sexuální násilí na ženách nutnou součástí ozbrojených konfliktů a jaké důvody vedly k tomu, že byl tento druh násilí po tak dlouhou dobu společensky akceptován (str. 4). Diplomová práce je založena zejména na rozboru jednotlivých rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů.

Po úvodu se autorka v první kapitole zabývá stručným vývojem zákazu sexuálního násilí v ozbrojeném konfliktu. Této problematice se diplomantka věnuje z hlediska historického vývoje od 15. století. V této části se zaměřuje rovněž na sexuální násilí ve skutkových podstatách jednotlivých zločinů (zločinu proti míru, válečných zločinů, genocidy, zločinů proti lidskosti). Následující část je věnována otázce sexuálního násilí v jurisdikci Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku a Tokijského Tribunálu.

V obsáhlé čtvrté části se diplomantka zabývá otázkami stíhání sexuálního násilí za ozbrojeného konfliktu Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. V této kapitole nejprve vymezuje historický vývoj a důvody, které vedly ke vzniku Tribunálu. Na str. 25 se autorka zabývá pojmy pravomoc a příslušnost. Dále rozebírá otázky příslušnosti Jugoslávské tribunálu (věcné, osobní, časové, místní). Nevyjadřuje se však k pravomoci tohoto Tribunálu, tuto otázku by měla při ústní obhajobě vysvětlit. Zajímavé je konstatování na str. 28, že sexuální násilí na území bývalé Jugoslávie, které mělo podobu rozsáhlých a systematických útoků nebylo primární příčinou toho, aby se tím začala zabývat světová veřejnost a později i mezinárodní trestní tribunál, ale tlak ze strany organizovaných mezinárodních ženských a lidsko-právních hnutí apod. Nad důvody pro vznik Tribunálu pro bývalou Jugoslávii by se diplomantka ještě mohla zamyslet. Podstatnou část této kapitoly tvoří rozbor jednotlivých případů z hlediska sexuálního násilí na ženách, které Tribunál pro bývalou Jugoslávii řešil. Zabývá se zde aplikací čl. 3, 4, 5 Statutu Tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) na jednotlivé případy. V této souvislosti je otázkou do jaké míry, Tribunál pouze normy aplikuje, jak diplomantka konstatuje na str. 26 nebo zda je i nedotváří. K tomu by se uchazečka mohla při ústní obhajobě vyjádřit. Na str. 26 sama autorka říká, že Tribunál nemůže normy nově vytvářet. V tomto směru na str. 32 autorka tvrdí, že Statut ICTY dostatečně nerefletoval změny, týkající se sexuálního násilí.

Následující kapitola je zaměřena na Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu. Podobně jako v předchozí kapitole zde autorka vymezuje historické a společenské okolnosti vzniku Tribunálu. Dále se zabývá pravomocí a příslušností tohoto Soudu. Na str. 51 konstatuje, že jsou zde mnohé shodné prvky s ICTY, ale zároveň i některé rozdílnosti. Následuje rozbor judikatury tohoto Soudu z hlediska činů zahrnujících sexuální násilí. Velké množství obžalob podaných tomuto Soudu se na rozdíl od ICTY týká i sexuálního násilí jako

zločinu genocidy (str. 54). Následuje rozbor významného případu Jean-Paul Akayesu a případu A. Musema z roku 2000.

Pokud jde o hodnocení, za přínosné považuji, že se diplomantce podařilo aplikovat příslušná ustanovení mezinárodních trestních tribunálů na otázky sexuálního násilí na ženách za ozbrojeného konfliktu. K tomu použila metody analýzy, syntézy i srovnávací metodu. Z tohoto hlediska naplnila cíl své práce. Otázkou je do jaké míry dává práce odpověď na to, proč je sexuální násilí na ženách nutnou součástí ozbrojených konfliktů. Tento cíl práce bych spíše považoval za téma pro jiné disciplíny než je právo, jako je sociologie, psychologie apod.

Pokud jde o literaturu, použila diplomantka jak díla nauky českých a zahraničních autorů, která se vztahuje k danému tématu. Dále velké množství zejména internetových zdrojů. Schopnost uchazečky pracovat s literaturou prokazuje i na 130 citacích. Práce je napsána srozumitelným jazykem.

Diplomovou práci **doporučuji** k ústní obhajobě, hodnotím ji klasifikačním stupněm výborně.

Při ústní obhajobě doporučuji, aby se diplomantka zaměřila na vysvětlení výše uvedených otázek a připomínek.

V Praze dne 25. ledna 2010

doc. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.